

PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN
PERUSTEET 2015

Opetushallitus

Sisältö

[1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat](#)

[2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma](#)

[3 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt](#)

[3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa](#)

[3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt](#)

[Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus](#)

[Oppilaan oma äidinkieli](#)

[Muut kielet](#)

[3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt](#)

[4 Toimintakulttuuri](#)

[4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat](#)

[4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet](#)

[5 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen](#)

[6 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki](#)

[6.1 Opetuksen eriyttäminen](#)

[6.2 Kodin ja koulun yhteistyö](#)

[6.3 Oppilashuolto](#)

[6.4 Oppilaanohjaus](#)

[6.5 Suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista](#)

[7 Oppilaan arviointi](#)

[8 Todistukset](#)

[9 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana](#)

1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta¹. Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa². Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta³. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁴.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä⁵. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omassa opinto-ohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvälmiuksien ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat on avattu valmistavan opetuksen toimintakulttuurin kuvauksessa luvussa neljä.

2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma⁶. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014⁷.

¹ Perusopetuslaki (628/1998)

² Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §

³ Perusopetusasetus (852/1998) 3 § (363/2015)

⁴ Perusopetuslaki (628/1998) 30 § (642/2010)

⁵ Perusopetusasetus (852/1998) 2 § (893/2010)

⁶ Perusopetuslaki (628/1998)

⁷ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatuskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain⁸ mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain⁹ mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Siikajoen kunnan valmistavassa opetuksessa on käytössä Siikajoen kunnan tasa-arvosuunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Suunnitelmat ovat opetussuunnitelmassa liitteinä.

3 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat lähtään, opiskeluvälisiltään ja taustaltaan erilaisia. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuurista otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

⁸ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, muutettu 1329/2014) 5 a §

⁹ Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvin tukitoimin. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

Siikajoen kunnassa valmistava esiopetusryhmä maahanmuuttajataustaisille lapsille toimii yhteistyössä opetustoimen kanssa. Opetuksen lähtökohtina ovat Siikajoen kunnan valmistavan opetuksen opetussuunnitelma sekä Siikajoen kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma. Toiminta edellyttää yhteistyötä perheiden, päivähoiton ja koulun kesken. Yhteistyöhenkilönä koulun ja päivähoiton välillä toimii tarvittaessa joko valmistavan luokan opettaja tai erityisopettaja. Valmistavaa opetusta annetaan Siikajoen kunnassa pääsääntöisesti lukuvuoden ajan, mutta aika on yksilöllisesti joustava. Oppilaan taitotasosta riippuen valmistava opetus voi kestää jopa kaksi lukuvuotta tai vastaavasti oppilas voi siirtyä yleisopetukseen myös aiemmin omien valmiuksiensa mukaan. Valmistavan opetuksen tehostamiseksi käytetään mahdollisuuksien mukaan samanaikaisopetusta tai ryhmien jakoa ikä- ja taitotason mukaisiin ryhmiin. Taitotason kartoittamiseksi tehdään yhteistyötä erityisopettajan kanssa.

Oppilaan kotoutumisen ja kouluyhteisöön sopeutumisen edistämiseksi oppilas integroidaan jo valmistavan opetuksen alkuvaiheessa suomalaisiin perusopetusryhmiin. Integrointi on tärkeää myös siksi, että sillä autetaan integrointiryhmän ja maahanmuuttajaoppilaan välistä vuorovaikutusta ja tuetaan opiskeltavan oppiaineen sisällön omaksumista. Erityisesti taito- ja taideaineissa integroiminen on mahdollista jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Maahanmuuttajaoppilaan ja hänelle tutun perusopetusryhmän yhteistyötä lisätään vähitellen oppilaan kielitaidon karttuessa.

Oppilaaksi oton yhteydessä tai mahdollisimman pian tämän jälkeen oppilaalle pyritään osoittamaan perusopetuksessa sopiva opetusryhmä (kotiluokka) tai vuosiluokka, johon hänet pyritään ensisijaisesti integroimaan. Integroinnin pohjana toimii oppilaan henkilökohtainen opinto-ohjelma. Oppilasta integroitaessa perusopetuksen ryhmään valmistavan luokan opettaja keskustelee rehtorin ja luokan-/aineenopettajan kanssa käytännön järjestelyistä. Rehtori päättää integroinneista ja määrää kotiluokan tai vuosiluokan mahdollisimman pian koulunkäynnin käynnistymisen jälkeen.

Valmistavan opetuksen jälkeen oppilas siirtyy perusopetuksen oppilaaksi. Siirtovaiheessa oppilaan opinto-ohjelma tarkistetaan ja hänelle suunnitellaan tarvittavat tukitoimet. Siirtymävaiheessa yhteistyö valmistavan luokan opettajan, vastaanottavan luokan opettajan, suomi toisena kielenä - opettajan ja oppilashuoltoryhmän edustajan välillä on erityisen

tärkeää.

3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen tai ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Suomen kielen opetus noudattaa Siikajoen kunnan perusopetuksen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –oppimäärän opetussuunnitelmaa soveltuvin osin. Kehittyvän alkeiskielitaidon sisällöt on kuvattu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –tukiaineistossa. Tukiaineisto löytyy osoitteesta http://www.edu.fi/perusopetus/aidinkieli/suomi_toisena_kielena. Edu.fi on Opetushallituksen ylläpitämä verkkopalvelu.

Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen/ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimisille. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan.

Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

Siikajoen kunnan valmistavassa opetuksessa pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään oppilaille oman äidinkielen opetusta. Oman äidinkielen opetuksen järjestämisen toteuttamiseen voi tehdä yhteistyötä Ruukin vastaanottokeskuksen kanssa. Myös etäopetusmahdollisuuksia voidaan harkita. Oman äidinkielen opetusryhmien perustamisesta päättää rehtori.

Muut kielet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet

ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Valmistavan opetuksen opettaja konsultoi kielten opettajia, jotta oppilaan kielelliset valmiudet saataisiin arvioitua yhteistyössä. Erilaisilla opetusjärjestelyillä pyritään tukemaan oppilaan vieraiden kielten opiskelua. Opetuksessa käytetään mahdollisimman paljon opeteltavaa kieltä, jotta vasta kehitymässä oleva suomen kielen taito ei olisi esteenä esimerkiksi englannin tai ruotsin kielen oppimiselle.

3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä ja että valmistavan opetuksen opinnot mahdollistavat myöhemmin perusopetuksen suorittamisen Suomessa. Lähtökohtana suunnittelulle ovat perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja siirtymävaiheen kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet¹⁰.

Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

Muiden oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltaen ikä- ja taitotaso ja aiempi oppimishistoria huomioon ottaen Siikajoen kunnan perusopetuksen opetussuunnitelman 2016 perusteita. Opetuksen lähtökohtana on oppilas sekä hänen aikaisemmat opintonsa ja kulttuuritaustansa. Opetuksessa hyödynnetään oppilaan tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista. Sisältöjä suunniteltaessa ja tavoitteita oppilaalle asetettaessa on otettava huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Valmistavassa opetuksessa harjoitellaan erilaisia opiskelumenetelmiä eri oppimisympäristöissä.

4 Toimintakulttuuri

¹⁰ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luvut 13, 14 ja 15.

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014¹¹.

Siikajoen kunnassa perusopetukseen valmistavasta opetuksesta käytetään lyhennettä Valo. Valmistavan opetuksen opetuskielenä on suomi. Valmistavan opetuksen oppilaan viikoittainen tuntimäärä noudattaa minimissään vastaavan perusopetusryhmän oppilaan tuntimäärää.

Valmistavan luokan läsnäolo koulussa luo vankan pohjan monikulttuuriselle toimintakulttuurille. Siikajoen kunnan valmistava opetus järjestetään maahanmuuttajaopetukseen keskitetyillä kouluilla. Valmistavan opetuksen ryhmiä on Ruukin koululla. Mahdollisuuksien mukaan, oppilaan ikä ja tilanne huomioon ottaen opetusta voidaan järjestää myös muilla kunnan kouluilla. Näillä kouluilla arjessa näkyvät monikulttuurisuus ja kansainvälisyys rikastuttavat kouluyhteisöä, kasvattavat suvaitsevaisuuteen ja antavat valmiuksia kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen.

Valmistavan opetuksen oppilaita osallistuu perusopetukseen eri oppiaineiden tunneille, valmistavan luokan opettajan katsottua oppilaan niistä hyötyvän. Näitä tunteja kutsutaan integroititunneiksi. Opetuksen tulee olla kaikissa oppiaineissa kielitietoista. Jokainen oppilaiden tukena oleva aikuinen on suomen kielen havainnollistaja.

Siikajoen valmistavan opetuksen ryhmät pyritään jakamaan oppilaiden iän mukaan. Ryhmässä voi opiskella oppilaita eri luokka-asteilta. Opetus on yhdysluokkaopetusta ja luonteeltaan pienryhmäopetusta. Ryhmäkoossa huomioidaan oppilaiden lähtökohdat, oppilaiden yksilölliset tarpeet sekä opetuksen eriyttämisen laajuus. Opetushallitus suosittelee valmistavan opetuksen ryhmäkooksi 8-10 oppilasta. Siikajoen kunnassa ryhmän koko on enimmillään 10 oppilasta. Valmistavan opetuksen ryhmässä opettajan työparina toimii koulunkäynninohjaaja, joka pystyy tukemaan ja ohjaamaan oppilaita kaikissa koulupäivän aikana syntyvissä tilanteissa.

Valmistavan opetuksen jälkeen oppivelvollisuusikäinen oppilas siirtyy pääsääntöisesti perusopetuksen oppilaaksi. Oppimisen polku ohjataan jatkumaan oppilaan lähikoulussa, jossa tulee huomioida opetusjärjestelyissä oppilaan kehittymässä oleva suomen kielen taito. Oppivelvollisuuden loppuvaiheessa Suomeen tulleiden valmistavan opetuksen oppilaiden oppimisen polku suunnitellaan joustavasti oppilaiden ikä- ja taitotaso huomioiden. Tavoitteena on, että oppilas saa perusopetuksen päättötodistuksen joko peruskoulusta tai aikuisten perusasteelta.

4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttäen kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset

¹¹ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintäteknisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Siikajoen kunnan tavoitteena on tarjota monipuolisia, kokemuksellisia ja toimintaan haastavia oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat ja kannustavat jatkuvaan suomen kielen opiskeluun. Valmistavan opetuksen oppilaat ovat luonnollisissa kielen oppimistilanteissa koko koulupäivän ajan kaikkien oppiaineiden parissa sekä koulurakennuksessa että vierailuiden ja opintomatkojen aikana. Vierailuiden ja opintomatkojen yhtenä tarkoituksena on tarjota oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia kielenkäyttötilanteita eri kommunikaatioympäristöissä. Nämä tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisesti että yhteisössä, ja hän saa valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Eri oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta suomalaiseen kulttuuriin, ja täten edesauttavat hänen kotoutumistaan Siikajoelle ja laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Valmistavan opetuksen aikana suoritetaan valikoiden vierailuja ja opintoretkeä esim. seuraaviin oppimisympäristöihin:

- Hietamaa
- Ruukin lähipalvelut
- Saarikosken luontokoulu
- Ranuan eläinpuisto
- Oulun yliopiston eläinmuseo
- Oulun yliopiston kasvitieteellinen puutarha
- Pohjois-Pohjanmaan museo tai Raahen museo
- Taidemuseo
- Tiedekeskus Tietomaa
- Kierikki
- Ruukin pääkirjasto
- Oulun kaupunginteatteri
- Liikuntapaikkoihin tutustuminen (urheilukenttä)
- Tutustumiskäynnit toisen asteen oppilaitoksiin

- Ruukin maaseutuopisto
- Raahen kaupungin uimahalli
- Vierailut eri kouluilla
- Escorial-eläinpuisto
- Liminganlahden luontokeskus

Mahdollisuuksien mukaan järjestetään tapahtumia/projekteja, joissa on näkyvillä laaja kirjo eri kulttuureja. Yhteistyökumppaneita projekteihin alueella ovat mm. Ruukin vastaanottokeskus, maaseutuopisto Punainen risti, Kaarnakoti, Mäkelänrinne, kansalaisopisto, koulun kerhotoiminta (esim. Kaverikerho). Valmistavan opetuksen luokissa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää kotoutumiskoulutuksessa olevien opiskelijoiden harjoittelujaksoja. Harjoittelijoita voidaan hyödyntää myös laajasti muista oppilaitoksista. Opetuksessa käytetään monipuolisesti hyväksi digitaalisia oppimateriaaleja ja tvt-laitteita.

Oppimisympäristöt on avattu Siikajoen peruskoulun opetussuunnitelman kappaleessa 14. Oppimisympäristöt.

4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen tai ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Suomen tai ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen tai ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Eheyttäminen ja eriyttäminen ovat valmistavan opetuksen toimintakulttuurin ydin. Valmistavan opetuksen opettaja hyödyntää Siikajoen kunnan monialaisia oppimiskokonaisuuksia, jotka on kuvattu Siikajoen peruskoulun opetussuunnitelman luvussa 16.1. Monialaiset oppimiskokonaisuudet. Opettaja arvioi käytettävät kokonaisuudet ryhmän taitotason, mielenkiinnon ja tarpeen mukaan.

5 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Oppilaan oma opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Valmistavan luokan opetus on yksilöllistä ja toteutetaan oppilaan henkilökohtaisen opinto-ohjelman mukaisesti. Opinto-ohjelma tehdään mahdollisimman pian, kun oppilas aloittaa valmistavan opetuksen. Opinto-ohjelmaan kirjataan oppilaan oppimisen tavoitteet ja sisällöt oppiaineittain. Opetuksessa otetaan huomioon erilaiset kieli- ja kulttuuritaustat, oppilaan ikä ja kehitystaso, oppimistausta sekä opiskeluvaikeudet. Opettaja eriyttää opetustaan kunkin oppilaan ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaan opinto-ohjelmaa laadittaessa voidaan tehdä yhteistyötä vanhempien ja koulunkäynninohjaajan kanssa. Tarvittaessa mukana on tulkki.

6 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälisiä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

Maahanmuuttajataustaisen oppilaan opetuksen suunnittelussa ja tukemisessa aktiivinen ja kiinteä yhteistyö eri tahojen kanssa on hyvin tärkeää. Erityisen merkityksellistä on toimiva ja luottamuksellinen vuorovaikutus kodin ja koulun välillä. Oppilaan kotoutumisen ja hyvinvoinnin kannalta oleellista on yhteistyö myös kaikkien niiden tahojen kanssa, jotka vaikuttavat maahanmuuttajataustaisen oppilaan koulunkäynnissä. Tällaisia tahoja ovat esimerkiksi valmistavan luokan opettaja, rehtori, luokanopettajat, aineenopettajat, suomi toisena kielenä -opettaja, erityisopettaja, oppilashuolto, lastentarhanopettajat, sosiaalitoimi, vastaanottokeskus sekä terveydenhuolto. Valmistavan luokan oppilaat ovat oikeutettuja koulun normaaleihin tuki- ja oppilashuoltopalveluihin.

6.1 Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluväliltään, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen. Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineiden syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon.

Siikajoen kunnassa eriyttämisen avulla taataan oppilaan tavoitteellinen oppiminen henkilökohtaisen oppimissuunnitelman mukaisesti. Opetusta eriytetään sisältöjen valinnalla, vaihtelevilla työtavoilla ja opetusmenetelmillä sekä opetusjärjestelyiden avulla (mm. integrointi suomalaisiin perusopetuksen ryhmiin).

Jokaiselle oppilaalle tehdään oma henkilökohtainen lukujärjestys. Valmistavan luokan opettaja tekee lukujärjestykset perusopetuksen lukujärjestysten pohjalta. Esimerkiksi perusopetuksen lukujärjestyksen taito- ja taideaineet määrittävät valmistavan luokan lukujärjestystä, koska näihin aineisiin valmistavan luokan oppilaat integroidaan ensi sijassa. Valmistavan luokan opettaja pohtii lukujärjestystä tehdessä oppilaan taitotasoa ja mitkä ovat hänen integraatio-tunteja.

Eriyttämisessä valmistavan luokan opettaja ja erityisopettaja tekevät tiivistä yhteistyötä.

6.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Siikajoen kunnan valmistavan opetuksen alkaessa opettaja tapaa oppilaan huoltajineen. Alkutapaamisessa tehdyt huomiot kirjataan opinto-ohjelmaan, joka voi samalla toimia tapaamisen runkona. Kaikissa koulun ja kodin välisissä tapaamisissa on tarvittaessa mukana tulkki. Opinto-ohjaaja yhdessä valmistavan luokan opettajan kanssa antaa oppilaalle ja perheelle tietoa jatko-opintomahdollisuuksista. Siikajoen kunnan valmistava opetus työskentelee tiiviisti yhteistyössä Ruukin vastaanottokeskuksen kanssa. Ensimmäisessä vanhempaintapaamisessa valmistavan luokan opettaja kysyy vanhemmilta/huoltajilta, saako koulu antaa oppilaan tietoja hänen seuraavaan mahdolliseen kouluun. Vanhempaintapaamisia on jokaisen oppilaan kohdalla vähintään yksi lukuvuodessa, mutta tarpeen vaatiessa tapaamisia voi olla enemmänkin.

6.3 Oppilashuolto

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa oppilashuollossa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014). Perusopetukseen valmistavan opetuksen koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma voidaan sisällyttää perusopetusta koskevaan koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan. Koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelmaan tulee sisältyä myös suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan oppilashuoltoon. Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön. Oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden yhteinen tehtävä.

Oppilashuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen oppilashuolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa oppilashuoltoa.

Yhteisöllinen oppilashuolto on ennalta ehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Kouluyhteisössä arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia hyväksytä. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta.

Oppilashuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määräajassa. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkintapalveluista.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollossa tärkeää. Oppilashuolto järjestetään opetus-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Oppilashuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta.

Siikajoen kunnan valmistavassa opetuksessa toteutetaan Siikajoen kunnan oppilashuoltosuunnitelmaa. Oppilaat ovat oikeutettuja samoihin tuki- ja oppilashuoltopalveluihin kuin yleisopetuksen oppilaat. Oppilashuollon palveluita koulussa ovat kouluterveydenhuollon sekä koulupsykologien ja/tai koulukuraattoreiden asiakastyö. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä terveys-, sosiaali- ja nuorisotoimen sekä muiden tahojen kanssa.

6.4 Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Siikajoen kunnan valmistavassa opetuksessa oppilaanohjausta antavat valmistavan luokan opettajat ja peruskoulun opinto-ohjaaja. Oppilaan siirtyessä perusopetukseen koulu huolehtii, että oppilaan tiedot siirtyvät uuteen kouluun. Valmistavan luokan opettaja koostaa oppilaan tiedot ja kanslisti lähettää ne uuteen kouluun. Siikajoen kunnassa 17 vuotta täyttäminen ei ole oppilaalle este valmistavassa opetuksessa olemiselle.

6.5 Suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu-ympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatust keskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatust keskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.¹²

Kasvatust keskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatust keskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.¹³

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista¹⁴. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatust keskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun.¹⁵ Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

¹² Perusopetuslaki (628/1998) 35 a § (1267/2013), 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)

¹³ Perusopetuslaki (628/1998) 36 § (477/2003) ja 36 a–36 i § (1267/2013)

¹⁴ Perusopetuslaki (628/1998) 29 § (1267/2013)

¹⁵ Perusopetuslaki (628/1998) 47 a § (1267/2013)

Siikajoen kunnan valmistavassa opetuksessa on käytössä soveltuvin osin samanlaiset kasvatuskeskustelut ja kurinpidolliset keinot kuin perusopetuksessa. Nämä on avattu Siikajoen kunnan perusopetuksen opetussuunnitelman luvussa 18. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö.

7 Oppilaan arviointi

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Siikajoen kunnassa pyritään monipuoliseen, jatkuvaan arjen vuorovaikutuksessa tapahtuvaan arviointiin. Sanallista arviota kirjataan jokaisen oppilaan opinto-ohjelmaan 2-4 kertaa lukuvuodessa. Valmistavan opetuksen arviointi perustuu oppilaalle laadittuun henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan sekä valmistavan opetuksen tavoitteisiin. Syys- ja kevätlukukauden päätteeksi käydään oppilasta opettavien opettajien kesken arviointikeskustelu, jonka tarkoituksena on yhteistyössä selvittää, miten oppilaan koulunkäynti on edennyt suhteessa opinto-ohjelman tavoitteisiin. Tavoitteet päivitetään yhdessä. Positiivisen palautteen kautta pyritään vahvistamaan oppilaan myönteistä minäkuvaa. Rakentava palaute kehittää oppilaan kuvaa omista taidoista suhteessa perusopetuksen vaatimuksiin sekä opettaa itsearviointiin. Oppilaalle ja oppilaan huoltajille annetaan tietoa arvioinnin periaatteista, tavoista ja menetelmistä joko kaikille huoltajille yhteisissä tiedotustilaisuuksissa tai opettajien ja huoltajien välisissä keskusteluissa. Tapaamisissa käytetään tarvittaessa tulkkia.

8 Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

Siikajoen kunnassa valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan osallistumistodistus, jossa ilmenee opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö sekä oppilaan edistyminen. Todistuksessa arvioidaan sekä oppilaan suomen kielen taitoa, matemaattisia taitoja että muita opittuja taitoja sanallisesti. Oppilaalle voidaan antaa

valmistavan opetuksen aikana myös välitodistus. Todistukset laatii valmistavan luokan opettaja.

9 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa¹⁶ tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksilukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot¹⁷.

Eryyiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja¹⁸. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Eryyisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Eryyisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain¹⁹. Eryyisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Siikajoen kunnassa perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilas voi suorittaa oman opinto-ohjelmansa mukaisesti perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Näiden opintojen suorittamisesta vastaa tilanteen mukaan yhteistyössä oppilasta opettava aineenopettaja tai kotiluokan opettaja, valmistavan luokan opettaja sekä opinto-ohjaaja. Eryyisopettaja ja/tai suomi toisena kielenä opettaja voivat olla tarpeen vaatiessa mukana yhteistyössä.

¹⁶ Perusopetuslaki (628/1998) 38 §

¹⁷ Perusopetuslaki (628/1998) 18 §

¹⁸ Perusopetusasetus (852/1998) 23 §

¹⁹ Perusopetusasetus (852/1998) 23 §